

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasov, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ este
Miercuri, Vineri și Duminică.

Prețurile abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe șase luni 14 fr. pe
anu 28 franci.

Anulu XLV.

Se prenumera:
postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 32.

Mercuri 17 | 29 Martiu

1882

Facemu atenti pe onor. cetitori ai
fôiei nôstre, că cu 1-a Aprile st. v. se in-
cepe unu nou abonamentu la „Gazeta
Transilvaniei“ pentru triluniulu alu II-lea:
Aprile, Maiu și Iuniu.

Brasiovu 17 Martiu.

Cu amabilitatea, propria urbanității foiloru
Clusiane, vine noul organu alu aristocratiloru
guvernamentali ardeleni „Kolozsvári Közlöny“
și onoréza pe Redactorulu fôiei nôstre cu nesece
epithete alese de: omu ratacitu, agitatoru eesal-
tatu, siovinist și altele de felulu acest'a.
Dicemu, că ne onoréza, pentru că in adeveru,
sub impregiurarile actuale, ne pôte servi numai
spre onóre inaintea conatiunaliilor nostri, deca
acei Maghiari ardeleni, cari se impartasescu
astadi de problematic'a gloria de a figurá cá
a cincia róta la carulu statulu ungaru, ne trac-
téza cu asemeni epithete patriotice.

Deca amu avé in vedere numai complimen-
tele personali, ce ni se facu: atunci modestia
nu ne-ar' iertá de a mai molestá pe cetitorii
nostri cu reproductiunea lor. Dér' persón'a
Redactorulu nostru se pune in legatura cu
nesece cestiuni de mare importantia principiara
și nationala și inaintea acestoru cestiuni persó-
nele disparu și se marginescu la rolulu lor de
simpli actori in serviciulu causei celei mari,
pentru care lupta facare poporu in parte.

Este vorb'a in espectorarile diarulu Clu-
sianu, pe cari le reproducemu mai josu, de re-
latiunile intre instructiunea publica maghiara și
intre cea romana in Ardealu și Ungaria. C'unu
aplombu, demnu de o cauza mai drépta, sus-
tiene „Kol. Közl.“, că instructiunea maghiara
nu eschide pe cea romana și că nu este nici-
decum contrara desvoltarei poporulu romanu și ne
acusa totodata pe noi, că prin „agitariile nôstre
continue contra limbei maghiare“ amu nutri
numai suspitiunea și reau'a dispositiune a Ma-
ghiariloru față de scólele romanesci. In fine
merge pēna a sustiene, că, de n'ar' fi „Gazeta“,
opiniunea publica maghiara ar' luá o alta atitu-
dine față de instructiunea romana.

Precum se vede „Kol. Közl.“ a sciutu sè
se folosésca fôrte bine de asertiunea neprecugeta-
tata a unei foi romane, care cerea că se ne
lasamu de proteste și memorande, pentru că prin-
tr'insele nu facemu alta, decă a jidari și mai multu
pe Maghiari in contra nôstra. Si dictum factum
Maghiarulu nostru dela fôia Clusiana vine acuma
și se folosesc de acea asertiune precum
și de unele imputari pripite și nebasate, ce ni
le facu o alta fôie romana, spre a conchide
c'unu aeru de triumfu, că „Gazeta“ intransi-
genta a remasu izolata, căci toti Romanii cu
minte s'ar' fi impacatu deja cu starea lucruri-
loru și numai ea mai striga in contra limbei
și a culturai maghiare.

Cine d'intre Romanii nostri, cari cunosc
mai de aprópe natur'a Ungurulu, nu semte in
câtrau batu domni dela „Kol. Közl.“ cu aceste
cuvinte? Ei n'au tocmai gustu reu, deca do-
rescu, că noi se ne luamu earasi in peru, că
„Gazeta“ se traiésca in resboiu cu „Telegra-
furu romanu“ și cu „Luminatorulu“ și că ast-
felu desbinandu-ne se lucramu, că odinóra in
timpii de umilire, in favórea planuriloru de asser-
vire maghiare. Puie-și inse poff'a in cuiu
diplomati dela Clusiu, căci adi suntemu prea
patfii decatu că se gasimu o placere in a ne
spintecá noi insisi pantecele, pentru că d-loru
sè se póta convinge, că anim'a Romanulu con-
tiene și substantie „adeveratu patriotice“.

Deca amu avutu o mica disputa cu numi-
tele foi romane, acést'a nu a privitu cestiunea

principiara a luptei nôstre pentru aperarea lim-
bei și a nationalitatii romane. In acést'a pri-
vintia, ii asiguramu pe toti Clusianii fara de-
osebire, toti Romanii suntu unu trupu și unu
sufletu. Alta este inse candu ne deosebimu in
pareri asupra modulu de procedere spre ajun-
gerea scopulu comunu, deca ne disputamu s. e.
despre aceea, că óre este bine séu nu cá se
tinemu prea multu contu de slabiciunile cuta-
rui „barbatu natiunalu“ bisericescu séu mirénu și
altele de felulu acest'a. „Kol. Közl.“ n'a fost
prin urmare in dreptu de a deduce dintr'o con-
troversa casnica, că confratii nostri dela Sibiu
și Timisió'ra ar' sta in contradicere cu princi-
piele aperate de organulu nostru.

N'avemu lipsa de sfaturile celoru dela „Ko-
lozsvári Közlöny“. Se 'si véda d-loru mai bine
de neajunsele lor, căci multu au mai incurcatu
treburile de candu impingu la carulu, pe care
de optu ani incóce ilu dirige marele loru idolu
Tisza. Véda cá nu cumva sè se pravalésca in
prapasthia cu elu cu totu. Se ne lase pe noi
se fimu Romanii cum se cade și se ne pastramu
limb'a și cultur'a nôstra romanésca, care este
mai vechia decatu a loru.

Seimu noi fôrte bine, că limb'a romana ar'
pôte sè se desvólte in pace langa limb'a ma-
ghiare. Védiu'amu noi câtu de bine esistau
aceste limbi un'a langa alta in periód'a dela
1861—1865, candu limb'a romana se vorbea in
diét'a tierii și se practicá la oficiele din tíera.
Si cutezamu a afirmá, că atunci domniloru din
Clusiu nu le mergea cu nimicu mai reu decatu
acuma, din contra atunci valorau și ei ceva,
atátu in politica, câtu și in punga, nu cá astadi
candu nu-i mai crésta nimenea.

Cu tertipuri și cu sofisme ruginite nu mai
pôte fi insielatu adi nici celu mai peccatosu Ro-
manu despre adeveratulu scopu alu sistemulu
actualu față de limb'a și cultur'a romanésca.
Diceti că instructiunea publica maghiara nu es-
chide pe cea romana. Apoi n'ati luatú óre totu
d-vóstra in aperare proiectulu d-lui Trefort,
care dispune că in tóte scólele, ce se voru in-
fiintá in viitoriu limb'a de propunere se fia
cea maghiara?

Voiti că scólele nôstre confessiunale se
emuleze cu scólele maghiare de statu și comu-
nale? Ei bine careti dela diéta cá se voteze
pentru scólele nôstre partea ce ni se cuvine
dupa darile imense ce le platimu și ve asigu-
ramu, că in scurtu timpu ve vomu intrece cu
institutele nôstre.

Copiil de Romanu, diceti, invétia bucurosu
limb'a maghiara. Dér' ce folóse le aduce in
realitate invetiarea ei? Sunt ei admisi in func-
tiunile publice? Mai pôte incapé vr'unu Ro-
manu in vr'unu postu astadi candu, cu tóta
generositatea d-lui Tisza, nu mai sciti cum se
capuiti multimea de aspiranti flamandi maghiari,
cari ceru ceva osu de rosu din budgetulu
statulu?

Nemtii, dicu, nu faceau tocmai asié. Sub do-
minatiunea lor putea se inainteze facare Ro-
manu harnicu, fara cá sè se pretinda dela elu
că se 'si lapede nationalitatea. Sub Nemti nu
s'a pomenitu că tierianulu romanu se fia jude-
catu și condumnatu in tóta form'a intr'o limba
lui cu totulu necunoscuta, fara a sci pentru
ce. Et hoc meminisse juvabit!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Se prepara o reforma a camerei magna-
tiloru. Dupa cum este cunoscutu, acést'a
e compusa din membri, ale caroru drepturi se
baséza séu pe mostenire séu pe demnitatea și
positiunea lor séu sunt numiti pe viétia. Dupa

unu proiectu óre-care ar' avé sè se compuna
camer'a magnatiloru din capeteniele diferiteloru
confessiuni, din magnatii, cari au mostenitu
dreptulu acest'a, din possessorii de fideicomisse
și in urma din membrii familielor de magnati,
intru câtu adeca acestia solvescu dupa poses-
siunile loru o anumita suma de dare. Mai in-
colo ar' fi membrii ai camerei magnatiloru
archiducii, cari posedu bunuri in Ungair'a, apoi
cei mai betrani membri ai acelor familie
magnate din a caroru sinu s'au tramisu repre-
sentanti in dietele dela 1865 pena la 1881. (!)
Afara de acést'a mai póte denumi și coron'a
membri. Astfelu potemu se ne asteptamu, că
numerulu magnatiloru sè se urce și peste o
míia. —

Situatiunea economica a Cohalmului
(Reps) o descrie „Tageblatt“ din Sibiu intr'unu
articlu, din care estragemu urmatóarele:

„Poporatiunea acestui tégusioru numera 2775 de
suflete, dintre cari 1300 Sasi, 1200 Romani, ér' restulu
Maghiari, Armeni și Tígani. Proprietari de pamentu sunt
numai Sasi și Romanii. Puçineii Maghiari sunt functi-
nari séu sè tienu de clas'a servitoriloru. Sasi se ocupa
cu industri'a séu cu agricultur'a, multi cu amenduóe;
Romanii sunt mai fara esceptiune agricultori. Se dice că
pe la inceputulu acestui seculu, há inea pēna la revolu-
tiunea maghiara, Romanii se fi avutu puçina mosia pe
hotarulu Cohalmului. Sasi erau cea mai mare parte agri-
cultori, puçinii industriasi d'intre ei se ocupau cu acést'a
specie de cástigu mai multu numai in lunile de iérna.
Dupa revolutiune incepu a inflori industri'a, Sasi o
imbratisiara, își vendura mosiele. In urm'a prea marci
concurrentie ce si-o faceau ei, scadiura de o parte pretu-
rile productelor industriare, de alta parte scadiu pretulu
realitatiloru. Perderile, ce sunt dese la industriari fura
reparate prin vinderea restulu de pamenturi. Asié se
intempla, că numerulu Sasiloru proprietari de pamentu
precum și proprietatea singuraticiloru a scadiutu mereu.
Adeverulu, că viitorulu este alu acelu poporu, carele se
afia in posesiunea celoru mai estinse realitati, Sasi nu
l'au consideratu. Scriitorulu se supera, că Sasi nu 'si
cunoseu interesele lor mai bine, și 'si vendu dreptulu
de pasionatu pentru pretulu bagatelu de 10—50 cr. pe
unu capu de vita. Face atenti apoi pe vendiatori, că
cumparatoriulu trage interese de 1000 la suta. In urma
spera, că calea spre mai bine nu vá fi greu de aflatu.“

Scirile mai noue dela Paris și Vien'a pri-
vitorie la cestiunea Dunareii spunu, că tóte puterile au priimitu cunoscut'a propunere
a lui Barrère afara de Romania, remáindu, că cestiunile cele amenunte sè se re-
guleze mai tardiu. Acést'a scire este fôrte ec-
sacta intru ceea-ce privesce pe Romania, dér'
nu scimu, deca putemu díce totu astu-felu și
intru ceea-ce privesce pe celelalte puteri dice
„Telegr.“ din Bucuresci: „Noi avemu a ne
tfné strictu de tratatulu dela Berlinu, care nu
prevede instituirea unei comisiuni micste. Dér',
deca vorbimu aci despre acést'a cestiune, este
pentru că o telegram'a ne spune, că membrii
comisiunei dunarene voru fi delegati pentru
unu terminu de siése luni in comisiunea micsta.
Prin urmare, deca ei voru fi tramisi dupa ordinea
alfabetica, venindu antaiu Austri'a și apoi Ger-
mani'a (Autriche, Allemagne), tóte cestiunile
voru fi regulate chiaru din anulu d'antaiu și
astu-felu Austri'a va ajunge intr'unu modu indi-
rectu la scopulu, pe care 'lu urmaresce de atáta
vreme. De aci se póte vedé, că au dreptate
diarele austro-maghiare, cându afirma, că Ro-
mani'a n'a primitu propunerea Barrère și, la
rëndulu nostru, putemu asicura, că ea nici va
fi priimita pe cáta vreme va fi la putere gu-
vernulu actualu.“

Cu ocaziunea aniversarei a 85-a a nascerei
imperatulu Wilhelm Tiarulu Ales-
sandrú III ia adresatu o telegrama gratu-

lalória si la prandiulu de gala in Gacin'a a rostitu urmatorulu toastu in limb'a francosa; „Beau in sanatatea celui mai bunu amicu si aliatu alu meu, a imperatului germanu. D-dieu sé lu tiēna inca multi ani spre binele tierii sale si spre sustinerea paci europene.“

„Acést'a manifestatiune a Tiarului dovedesce din nou sentimentele lui, despre cari n'am dubitatu niciodata“ — scrie oficiós'a „Kreuzzeitung“ — de alta parte inse opiniunea publica numai atunci s'ar' linisti prin asemeni manifestari, déca s'ar' dovedi totodata prin faptea, cà guvernulu rusescu are putere de ajansu in propri'a casa si vointia tare de a-o intrebuintia. — Unu diaru asemenea inspiratu „die Post“ dice intr'unu articulu intitulatu „vecinulu dela resaritu“, cà in Russi'a ordinea de statu este in stare de dissolutiune. Banchetulu ce in ajunulu serbarei aniversarei imperatului Wilhelm s'a datu de càtra garda in onórea lui Skobelev i aduce aminte diarul „Post“ de acele timpuri, candu Ludovicu XVI sustienea relatiuni amicabile cu curtile Europei, ear' Girondistii lucrau de alta parte pentru resbelu; numai càtu loculu Girondistiloru ilu ocupa in Russi'a aristocrati'a domnitória, care atitia pe tieranu in contra Nemtiloru si a Evreiloru.

Representatiunea

Consistoriulu Metropolitanu greco-cat. din Blasiu la camer'a din Pest'a in contra proiectulu de lege pentru gimnasia si scólele reale.

(Urmare si fine.)

A duó'a idea fundamentala ce latiteaza in proiectulu prezentu, tīntesce intru acolo, cà si scólele medie ale nationalitatiloru locuitorie in tiēra, pre incetulu si pre nesēmītite, se primésca limb'a statulu de limb'a vehiculare (de instructiune); pentru cà asié cu tempu si ele sē se transforme in institute cu limb'a statulu, si se incete a fi institute de alta limba séu de nationalitate diferita.

Tint'a acestei idei fundamentale se desvêlesce prin tóte acele dispusetiuni legibili in proiectu, cari de-o parte reguléza invetiarea limbei de statu, mesur'a cunóscerei acelei-a si tienerea esameneloru rigoróse, ce suntu a se depune dintr'ins'a; éra de alta parte tractéza despre componerea comisiuniloru operatorie la rigurósele pentru calificarea profesoriloru si functionarea aceloru de ordinu numai in limb'a statulu.

Dela observarea dispuserii acestei din urma nu póte scuti alta, decâtu unu favoru esceptionalu, basatu pe considerarea imprejurárilor, carele inse nu se póte estinde mai in colo de 5 ani, si si acést'a inca numai in tipu de gratia...

Ce intielesu póte avé o astfelu de dispusere? in poterea carei'a candidatii de profesura, cari se pregatescu pentru scóle medie, a caroru limba nu este limb'a statulu, se fia obligati a depune rigurosulu (censur'a) de profesura esclusivu in limb'a statulu, inca si in casulu, candu cursulu de calificare pentru profesura l'au terminatu la unu institutu calificatoriu propriu alu nationalitatii si confessiunei sale? Sensulu dispusetiunei acestei'a cu atātu mai puçinu se póte precepe, si ratiunea ei cu atātu mai anevóia se póte petrunde, cu càtu nexulu logicu intre densele e mai puçinu.

Dupa modest'a nóstra cuprindere intielesulu acestei dispuserii impreuna cu alu celoru lalte amintite mai susu singura numai a duó'a idea fundamentala memorata mai susu e in stare a ni-lu desluci.

Inse acést'a cu respectu la Transilvani'a nu se póte impacá cu art. de lege 55 adusu in diet'a Transilvana dela 1790/1 si sanctionatu, carele cuprinde si urmatóriele: „Benigne annuente Sua Majestate communi statuum voto „statutum est: ut liberum sit singularum quatuor religionum Ecclesiis... ubicunque sacras aedes turres atque „scolas absque ullo impedimento exstrui facere, prout „vigore praesentis articuli singularum religionum status „assecurantur, quod in moderno... actu possessorum, ac „in futurum exstruendorum templorum, collegiorum et „gymnasiorum usu nunquam turbabuntur*).

Acum, déca ponderamu afacerea acést'a cu cumpan'a dreptatii, aflámu, cà proiectulu de sub dicussiune nu numai cà este in conflictu cu Articululu regnicolaru, adusu la 1868 in obiectulu egalei indreptáti a nationalitatiloru, éra mai alesu se impotrivesce cu §§ 14, 17 si 26 ai aceliu'a; dér' afara de aceea pre calea esperientiei de

tóte dilele ne potemu convinge inca si despre alte duoe lucruri si anume:

Antaiu despre acelu fenomenu, cà ide'a de nationalitate si convictiunea nascuta d'in imbraçisiarea conscia a ei astadi este in Europ'a unulu dintre cei mai puternici motori spiritali; ea pune in miscare animele, atitia spiritele si le ocupa fórte viu; si a duo'a, cà a impedece pre terenulu culturai acést'a idea si espressionea convictiunei nascute dintr'ins'a, séu a o restringe càtu de puçinu, ar' fi in contra apriatei dispuserii a §-lui 17 din legea despre nationalitati, care intre altele dice: „Scopulu celu mai inaltu fiindu si pentru statu a se „ingrigi despre aceea, cà cetatiani convietitori ai patriei „de ori-ce nationalitate sē se póta cultivá in limb'a loru „materna intru tóte pēna acolo, unde se incepe cultur'a „academica mai inalta...“

Afara de aceea ori-ce impotrivre pre calea culturai nationale e in stare de-a amari spiritele, ba si ale atitia; ér' apasarea factica — unde se intempla — de comunu produce si discordii de nu puçina insemnate.

Si tóte aceste, precum e sciutu, se intempla din caus'a aceea, cà fia-cine pretiuesce nationalitatea s'a, si o privesce de unu tesauru pretiosu fia-care, care si iubesc natiunea; ér' acést'a la noi la Romani cu atātu capeta pondu mai mare, cu càtu cà limb'a nationalitatii séu a poporului e si limb'a bisericej nóstre, si de aceea ori-cine e convinsu, cà incetarea limbei ar' trage dupa sine si apunerea bisericej nóstre.

Deci la Romani limb'a nationalitatii si in interesulu bisericej se considera de unu tesauru de mare pretiu, si cà conditiune de viétia a bisericej recunóscce ori-cine si necessitatea, cà nu numai studiele bisericesci, ci si invetiaturele cualificarei pregatitorie, care se face in scólele medie, sē se propuna in limb'a nationalitatii.

Dintru aceste se vede, cà pre candu la alte popóre si natiuni limb'a nationala este de pretiu mare numai in interesulu poporului si alu natiunei cà atare; la noi ea este de momentu fórte mare si in interesulu bisericej.

Deci, déca popórele si natiunile cele mai culte, — precumu in patri'a nóstra dulce Maghiarii, — aducu tributu fórte mare nationalitatii, a carei espressione de frunte e insa-si limb'a, si santiescu mai multu si sacrificia tóte, si se afirma, cà tóte aceste suntu in ordinea si la loculu seu; póte-se imputá altor'a? déca si densele, de-si nu stan pre acea trépta de cultura, isi pretiuescu si iubescu nationalitatea, si nu suntu aplecate a se desparti de càtra ea; ei suntu gata si insa-si limb'a, espressionea ei, a-o urmari cu atentiune viua totudeaun'a si pe totu loculu, unde si candu e vorba de ea, a-o imbraçisiá, si la casu, candu s'ar' despretiui, séu chiaru s'ar' pune in periclu, a-o scuti pe calea s'a cu tóte midilócele legale si a o aperá.

Intr'adeveru se pare, cà in dilele nóstre pe terenulu nationalitatiloru numai asié se póte preveni ori-ce amaratiune a spiriteloru, numai asié se póte linisti atentiunea publica jalusa, numai asié se póte intari armoni'a binecuventatei convietuiri pacifice, care este cea mai ferbinte dorintia a nóstra a tuturoru, armoni'a coherentei si a collucrárii, déca pre terenulu aceli'a dreptatea anbla mânia in mânia cu ecuitatea, si justiti'a distributiva cu adeverat'a amore a deapropelui, dupa care, déca se dá fia-carui, ce este alu seu, si nici unulu nu e scurtatu intru aceea, ce i se cuvine si in poterea dreptului naturale: angerulu pacei sante de securu petrecee intre densii, si intaresce concordia neconturbata, carei nu numai i dá statori'a neschimbata, dér' o asecuréza pentru tóte tempurile.

Deci dupa cele dise, fiindu chiaru impregiurarea, cà proiectulu din cestione adoptéza principie, si pune in prospectu dispusetiuni de acele, cari nu potu fi aduse in consonantia nici cu interesele bine intielese ale institutiunei, nici cu dreptatea si cuventint'a, nici cu justiti'a distributiva, Consistoriulu archidiecesanu subserisu cu onóre asterne acea cerere càtra prea Onorata Camer'a reprezentativa regnicolara, cà se binevoiesca a delaturá proiectulu din cestione si a refusá pertractarea meritoria a lui.

Intr' altele pe langa salutare patriotica remanemu. Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu gr. cat., tienuta la Blasiu in 3 Februariu 1882.

Dr. Ioanu Vancea m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Simeonu Popu Mateiu m. p.
protonotariu consistorialu.

Proiectulu de lege pentru scólele medie.

Faimosulu proiectu de lege pentru scólele medie, dupa ce a facutu atàta sfara in tiēra, a capetatu in fine, precum scimu, lovitur'a de mórte in sectiunea dietala pentru instructiunea publica, si nu ne simtimu nici decum insufletiti de dorintia, cà se'i mai vedemu vr'odata reinvierea. Afacerea inca nu e cu totul terminata, urméza inca unu raportu la dieta, care se pre-

supune, cà va luá in considerare conclusele sectiunei. Spre completarea celoru dise in numerulu precedentu mai facemu urmatórele reflexiuni.

Volbur'a ce o-a scormonitu acestu proiectu la tóte confessiunile din Ardealu si tiér'a ungrésca este o dovada mai multu despre complicatiunea referintiloru sociale, politice si bisericesci din aceste tieri si referintiele aceste nu suntu numai accidentale séu arbitrarie, ci ele au emanatu din necesitatea imprejurárilor, suntu logice, in ele se esprime istori'a acestui statu si celu-ce le ignoréza, ignoréza insusi istori'a Ungariei, la care dicu Maghiarii, cà tiēnu asié de multu.

Ungari'a este unu statu poliglotu si policonfessionalu, de aceea popórele si confessiunile conlocuitorie s'au veditu constrinse in decursulu timpuriloru a si crea anumite institutiuni, pentru cà, in sfer'a acestoru institutiuni, sē se póta desvoltá si sustiné in felulu si in modulu ce lu reclama positiunea geografica, etnografica si insusitatile loru de rassa. Tóte aceste imprejurari trebue se le cunóscca unu barbatu de statu. Cu ocasiunea acestui proiectu s'a datu o noua dovada, cà barbatii de statu unguri nu se potu maguli, cà suntu la inaltimea loru. Ministrulu Trefort cu toti consiliarii si subalternii sei au probatu, cà nu cunosc referintiele bisericesci ale aceliu resortu, pe care au sé'lu ocarmuésca, si sntemu siguri, cà gravemile produse in diferitele memorande ale confessiuniloru voru fi convinsu pe domni dela carm'a ministeriului de cáite si instructiune celu puçinu despre aceea, cà pentru facerea unei legi de scólele medie nu este destulu se iē planulu lui Bonitz din Vien'a, séu alu lui Falk din Berlinu, si mutatis mutandis sé'lu rescroiésca dupa tali'a ungrésca; ei pentru acestu scopu se cere unu studiu mai profundu si o apretiare obiectiva a referintiloru existente.

De óre-ce „studiulu profundu“ in Ungari'a este din domeniulu impossibilitatiloru, si de óre-ce „obiectivitatea“ intre cei dela carma este terra incognita, potemu dice cu sigurantia, cà altu proiectu eventualu nu va fi intru nimicu mai bunu decâtu celu de faciá; si apoi nici nu se póte asteptá altu-ceva intr'unu statu cà acést'a, despre care dice chiaru o celebritate ungrésca: „cà la noi in Ungari'a cea mai insemnata inventiune si celu mai mare opu nu ajunge nici pe departe la atàta renume, cà o persóna, care in duelu invinge séu impusca pe contrariulu seu“. Ei bine, intr'unu statu, unde duelulu este mai pretiuitu decâtu ori-ce opu de arta séu de sciintia, se póte cine-va asteptá la o lege buna pentru instructiune? Mai multu, se póte asteptá o lege buna de instructiune dela unu ministru, care la facerea legi e condusu de motive cà aceli'a, pe care l'a pronunciatu in siedinti'a sectiunei dicédu: „cà statulu ungaru nu póte suferi astfelu de scóle, ai caroru profesori nu cunosc limb'a maghiara, pentru cà acestia, dupa cum arata esperienti'a, suntu contrari ideei de statu si cresc contrari.“ Cuvintele aceste nu mai au lipsa de vr'unu comentariu... x.—

„Kolozsvari Közlöny“ despre „Gazeta“.

Noulu diaru guvernamentalu clusianu, care s'a nascutu din reposatulu „Kelet“, se ocupa in mai multi numeri din urma de articulu fóiei nóstre, in numerulu seu dela 21 l. c. dice „Kolozsvari Közlöny“ sub titulu „Román gondolatok“ (Cugetari romanesci) intre altele:

„Redactorulu „Gazetei“ inca nu s'a lecuitu de acea bóia s'a, cà se nu mai considere instructiunea publica maghiara de contraria creşceei poporului romanu. Repetimu ce i-amu mai spusu, cà acést'a e cea mai mare eróre la unu pecatu comisu in contra reputatiunei scóloru si a invetiatoriloru romani. In scólele romane bine organizate se invatia bine limb'a romana, celelalte studii obligate si intre aceste si limb'a maghiara; ear' in scólele rele romane tóte se invatia reu. Instructiunea publica maghiara si romana nu se eschide un'a pe alt'a.

„Se nu sparie Redactorulu „Gazetei“ pe cetitorii sei cu sistemulu maghiaru, dér' se si iē ostenéla si se studieze deosebirea d'entre scólele de statu si comunale si d'entre scólele romane si se le indemne la emulare. Limb'a maghiara si cultur'a maghiara se nu fia inaintea lui si a cetitoriloru sei „prieliciei“, ci unu idealu, pe care se lu caute alu realisá. Agitatiunea in contra limbei si a culturai maghiare este adi o lupta cu mori de ventu si va ride de elu si celu din urma dasealu,

*) Cu invoirea gratiós'a a Maiestatiei sale staturile cu votu comunu decisera: cà Ecclesiiloru fia-carei d'entre cele 4 religii se le fia iertatu a zidi fara nici o pedeca ori-unde biserece, turnuri si scóle; precum in poterea articulu presente staturile fiacarei religii se asecuréza, cà niciodata nu voru fi turburate in usulu bisericeiloru, collegieloru si alu gimnasiiloru, cari le posedu acum si cari le voru ridicá in venitoriu.

pentru că acestă seie, că trebuie se instrueze limb'a maghiara. Ar' trebui se serie Redactorulu „Gazetei“ si aceea, că pe candu se invatiă limb'a germana in scólele romane, ea n'a agitatu in contra ei. De ce agitáza dér' in contra limbei maghiare, pe care copii romani o invatiă mai bucurosu, decâtu invatiău limb'a germana.“

„In adeveru lucrulu sta asié, că redactorulu „Gazetei“ pórtá multa vina, déca Maghiarulu, care nu voiesce se sté in dusmania cu Romanulu, si cetesce articuliu lui agitari, privesce cu ochi rei la fiacare scóla romana. Fara „Gazeta“ multe lucruri ar' stá altfelu, opiniunea publica maghiara ar' luá alta atitudine fačia de instructiunea publica romana. Acést'a o vede si „Telegrafulu Romanu“ din Sibiu si „Luminatoriulu“ din Timisióra, si credu, că ori si ce patriotu adevératu a luat in nume de bine, că aceste duoe diare in timpulu din urma au dascalitu pe redactorulu „Gazetei“, pentru estravagantiele sale, cari numai paguba aduce romanismulu. s. a.“

Apoi termina dicédu, „că nici unu Romanu cu minte nu mai face adi alt'a, decâtu a ride de redactorulu siovinistu romanu alu „Gazetei.“

Spicuri de prin foile maghiare.

„Pesti Napló“ vrendu se dovedésca, de câta libertate se bucura Sasii si câtu de nefundate ar' fi agitatiunile inscenate de „Schulverein“ dice, că limb'a maghiara se propune la gimnasiulu inferioru sasu din Reginulu sasescu numai pro forma, pre candu limb'a germana se invétia acolo cu multa diligintia. „Apoi ve mai plangeti, că sunteti asupriti!“ esclama „P. N.“

„Fuggetlenség“ criticandu agitatiunile „Schulverei“—nului merge unu pasu mai departe decatu colegii lui, dicédu: „Anulu 1742 erá se fia pentru Mari'a Teresi'a celu mai nefericitu, déca nu intrevenea Ungari'a cu a s'a potere uriasia. Dér' armaťa de insurectiunea a Ungariei sosi la tempu. Fric'a si cutremurulu o insoçi, si ea scapá pre Mari'a Teresi'a de sub potestatea Prussiei. De atunci n'amu mai avutu onóre a invetiá pe resboincii din Berlinu, ce vá se díca poterea esclusiva maghiara. Déca pangermanismulu are intentiuni nobile si doresce in fapta a servi intereseloru de cultura europene: atunci pretindemu, că se fia conscientiosu in alegerea medilóceloru sale, si se na vatamá; unde nu are nici unu motivu fundatu de a vatamá; la din contra ne vomu trage sém'a — póte că panslavismulu va pactá odata si cu libertatea, si cu elu ne vomu puté pastrá independintia mai bine decâtu cu pangermanismulu.“ Vá se díca „Fuggetlenség“ nu se sfiesce a pune in perspectiva aliantia Ungariei cu panslavismulu contra pangermanismulu, „care dá navala. cá o bestia infuriata.“ Se-i fia de bine!

Gubernamentalulu „Ellenör“ publica in aceeași materia unu articlu subscrisu de Gustav Beksics, din care estragemu urmatorele: „Interessele limbei maghiare nu le putemu dá uitárei. Avemu si dreptulu si datorintia a face, că fiacine se cunósca limb'a statulu, a dispune, că se se invetie acést'a in scola. Dátorintia acést'a este dictata nu numai de ide'a de statu maghiaru, ci si de interessulu cetatianiloru de limbe straine(?) ai Ungariei. Dela implinirea acestei nu ne vá abate nici unu cuventu mai puternicu decâtu acela alu „Schulvereinulu“. Si déca limb'a maghiara se va reslati, ér' limb'a germana si limbele celorlalte natiunalitati voru fi reduse la totu mai înguste teritorii, cu atátu mai bine pentru noi si nu mai reu (?) pentru natiunalitati. Acest'a este unu procesu naturalu(?) pe care, intru câtu privesce mai alesu pe nemti, nu-lu vá impedeá nici lamentatiune nici agitatiune.“ Scriitoriulu amintesce causele, cari facu de nemtii se lapeda atátu de usioru de natiunalitatea loru contopindu-se in alte natiunalitati. si dice, că dupa unu vécu de omu nemtii din Ungari'a nu voru mai vorbi alta limba decâtu cea maghiara. Cu totulu alte eveneminte asteptamu noi in tempu cu multu mai scurtu decâtu unu vécu de omu.

In caus'a gimnasiulu din Caransebesiu.

Romanii fruntasi din Caransebesiu s'au adresatu ministrulu de interne cu urmatórea petitiune importanta, din care amu primitu si noi unu esemplaru:

Inaltu ministeriu reg. ung. de interne! Cu resolutiunea maiestatica din 18 Maiu 1873 s'a otaritu infiintarea unui gimnasiu superioru de statu din Caransebesiu, avisandu-se ministrulu de culte si instructiune publica a aduce in deplinire acést'a preinalta otarire

Inse starea nefavorabila financiara a tierii a impedeatu crearea acestui gimnasiu, neputendu-se votá in dieta spelese pentru infiintarea si sustinerea lui.

Prin rescriptulu maiestaticu suslaudatu si prin intimatulu ministerialu dtdo. 27 Maiu 1873 Nr. 13.676 este constatata lipsa a unui gimnasiu superioru in Caransebesiu. Nici cá putea fi altcum. Cáci, sub durat'a granitiei statulu s'a ingrijitu pentru institute de invetiamentu pe teritoriulu destulu de estinsu — 61 de mile □ cu 100,000 de locuitori — alu fostulu regimentu romano-banaticu Nr. 13, intretinendu pe spelese statulu in Caransebesiu o scóla media militara bine organizata, carea a corespunsu pe deplinu relatiuniloru de atunci, si din care au esitu o multime de barbati harnici, carii au corespunsu intru tóte recerintieloru de atunci, atátu cá militari fačia de statu, câtu si cá administratori fačia de regimentu, asemenea si in celelalte ramuri, avédu fiacarele ocaziune de a-si castigá in acestu institutu eunoscintiele necesari, care se potu castiga intr'o scóla media. Dela desfiintarea acestei scóle medie poporatiunea de aici a fost lipsita de unu midilocu culturalu, si acést'a lipsa a fost pentru poporatiune cu atátu mai apasatória, căci starea materiala nu i-a concessu, că se-si póta trimite pruncii la alte institute medii, unde sustinerea loru ar' fi constatú de 3—5 ori mai multu decâtu in Caransebesiu. Lipsa acést'a a unei scóle medie in Caransebesiu o simtumu si pên'acuma in mare mesura, căci inteligintia in tinutulu nostru deseresce rapidu, asié de esemplu din causa acést'a nu putemu avé contingentulu necesariu cu pregatirea receruta de lege pentru statulu invetiatorescu si preotiescu, suntemu siliti a ne recerutá pēna si notarii comunali de prin vecini; ear' alti diregatori mai mari din sinulu nostru nu avemu.

Aceste consideratiuni destulu de triste pentru tinutulu nostru au facutu, că noi insine se ne ingrijumu de crearea unui gimnasiu superioru in Caransebesiu, cá astfelu scaderea, ce o are poporatrunea din lipsa unei scóle medii, se incete

Dreptaceea partea cea mai mare a comuneloru din fostulu regimentu romano-banaticu Nr. 13 a otaritu prin representatiunile loru legale, cá din interesele fondulu granitiareseu de crecere si de cultura si a fondulu generalu granitiareseu de avere, se dé 5%o respectiv 3%o pentru infiintarea si sustinerea unui gimnasiu superioru in Caransebesiu.

Comunele au substernutu aceste otariri ale loru municipiulu spre aprobare. Eara municipiulu in congregatiunea generala, tinuta in 16. Ianuariu a. e. si dilele urmatóre, pertractandu acést'a cauza, din consideratiune: 1) cá in intielesulu §-lui 6 alu rescriptulu maiestaticu din 9. Iuniu 1872, inarticulatu in legea tierii prin art. de lege XXVII din 1873, fondulu granitiareseu de crecere si de cultura, precum si fondulu generalu granitiareseu de avere, se administreaza de comune, care sunt indreptatite in propriulu ceru de activitate a dispune cu interesele acestoru fonduri spre scerpuri de crecere, umanitare si economice — nationale; 2) cá comunele in intielesulu legii memorate au avutu deplinu dreptu a dispune de interese spre infiintarea unui gimnasiu completu in Caransebesiu; 3) cá comitatulu cá foru de controla fačia de comune numai decisiuni in contrarietate cu legea le póte desaprobá si nimici: — au luatú decisiunile comuneloru aduse in caus'a memorata spre sciintia.

In contra acestei decisiuni a congregatiunii generale reprezentantele comitatensu Franciscu Suttág, carele e totudeodata si inspectoru reg. de scóle, a recursu la Excelentia Vóstra, cerédu nulificarea decisiuniloru aduse de comune si luate la cunoscintia din partea municipiulu, din motivu, cá in comunele respective invetiatorii dela scólele poporale ar' fi salarisati destulu de bine. Nu intielegemu acést'a procedere a Dluu inspectoru scolaru, carele toemai dupa positi'a s'a ar' fi detoriu a face totu ce e posibilu pentru infiintarea de institute culturale, dér'ánu a impedeá infiintarea loru: cáci este evidentu, cá prin neaplaclidarea decisiuniloru comunale, invetiatorii poporali nu se salariseaza mai bine; deórace salarisarea insuficienta a numitiloru invetiatori isi are caus'a in acea trista impregiurare, cá in fostulu comitatu alu Severinulu nu s'a pusu inca in lucrare §. 82 alu Regulamentulu I. scolaru din 1877. Afara de acést'a, in cele mai multe comune, sunt fonduri scolare speciale, menite pentru imbunatatirea salariiloru invetiatoresci, ale caroru venit in se nu se folosescu conformu menitiunii loru. In fine infiintarea de scóle medii din venitele numiteloru fonduri nu este nimicu nou; cáci tóte scólele medii din fostulu confiniu militariu s'au infiintiatu din aceste fonduri. Noi nu ne indoimu: cá inaltulu Ministeriu de interne va aprobá decisiunile comuneloru aduse pe basea legala sub formele legali, si cá prin urmare va respinge recursulu nemotivatulu alu reprezentantulu comitatensu si inspectorulu scolaru regescu Franciscu Suttág.

Cu tóte acestea, noi cei subscrisi amu venitu in persóna, cá se Ve rugamu pe Escelentia Vóstra, cá luandu in consideratiune cele espuse, se ne dai mána de ajutoriu, pentru cá se ne implinimu lips'a atátu de

semnta pentru infiintarea unui gimnasiu superioru in Caransebesiu.

Ce s'atinge de midilócele ce ne stau nóue la dispositiune pentru acoperirea speseloru impreunate cu infiintarea acestui gimnasiu, avemu ónore a Ve aduce la cunoscintia urmatórele:

Spesele aproximate ale gimnasiulu sunt:

Unu directoru cu salariu anualu de 1200 fl.,	
pentru cuartiru 200 fl., pausiale 200 fl.,	
laolalta	1600 fl.
6 professori cu salariu anualu de câte 1000 fl.	6000 „
6 professori cu câte 800 fl.	4800 „
bani de cuartiru pentru 12 professori câte 150 fl.	1800 „
1 pedelu cu cuartiru in natura si cu salariu de	360 „
Pentru incalditu, luminatu etc.	600 „
Pentru biblioteca, museu etc.	640 „
Suma	15,800 fl.

Acoperirea aproximativa:

1. Din venitele fondulu granitiareseu de crecere si de cultura, apoi din ale fondulu generalu granitiareseu de avere de circa 250,000 fl. a 5%o . . . . . 12,500 fl.
2. Din venitele fondulu neimpartitu alu scólei militare si reale de circa 30,000 fl., a 5%o 1500 „
3. Dela comunitatea de avere . . . . . 2000 „
4. Dela dieces'a gr.-or. a Caransebesiulu . . 1500 „
5. Din fundatiunea Hatiegana de 500 fl. a 5%o 25 „

Suma . 17,525 fl.

Pe langa acést'a, comunele mai au si edificulu recerutu, corespundietoriu si menitu anume pentru o scól'a media, asié încátu pentru inlocarea gimnasiulu proiectatu este pe deplinu ingrijitu.

Din acestea ese evidentu, cá avemu si midilócele materiale pentru sustinerea unui gimnasiu completu cu optu clase, care midilóce la casu de lipsa se potu mari. Prin urmare rugarea nóstra atátu din punctu de vedere legalu, câtu si materialu, este pe deplinu intemeiata.

Dupa tóte acestea, subscrisii venimu cu totu respectulu a ne repeti rugarea, cá Excelentia Vóstra se binevoiti a ne dá puterniculu sucursu moralu, cá intreprinderea nóstra, salutara si neaparatu de lipsa pentru poporatiunea din fostulu regimentu romano-banaticu Nr. 13, se o putemu câtu mai curendu realisá.

Caransebesiu, 18 Februaru 1882.
Traian Doda, Filaret Musta, Ioan Bartolomeiu, Iosif Seracin, George Baiasiu, Constantin Neagul.

Locuitori ai fostulu regimentu confinariu romano-banaticu si reprezentanti comitatensi.

Diverse.

(Teatru romanu in Brasiovu.)
 Representatiunea a treia a operetei „Craiu Nou“ de Dumineca séra, a fost precedata de o mica si nostima piesa de ale lui Alesandri: „Ramasia gulu“, proverbu intr'unu actu, care a fost esecutata câtu se póte de bine. Rolulu istetiei Smaranditie, care isi propune a dovedi soçiuluu seu, câtu de dibace sunt femeile, l'a jucatu d-siór'a Elen'a Dimitriu cu multa abilitate si sensu finu si cu-o pronuntia eleganta si fórte curata a limbei romane. Nu mai puçinu s'a distinsu prin joculu si limbagiulu ei frumosu d-sióra Elen'a Popovicu cá Tinc'a, vér'a naiva si puçinu esperta a Smaranditiei. Fórte bine a jucatu d. George Popasu, care a facutu pe guvernant'a iscusita „Madame Frantz“, sciindu se destepete ilaritatea publiculu prin nemerit'a caracterisare a roluluu seu destulu de greu.

D. George Chelariu cá Nicu tenerulu a sciutu se dé espressionu viua si naturala semtieminteloru de iubire pentru d-siór'a Tinea si a facutu cum se cade pe sfitiosulu si perplexulu. Escelentu 'si a intielesu si 'si-a esecutatu rolulu si de astadata d. Andreiu Barsanu, cá Teodoreanu, particularu bogatu. Mai alesu scen'a candu vine cu ochii legati a jucat'o cu mare efectu. In fine nu trebuie se uitamu nici de lacheulu, care prin presentarea s'a comica pe scena a sciutu se escite de repetite ori risulu publiculu.

Operet'a „Craiu Nou“ s'a reprezentatu si de astadata cu frumosu successu. Este de remarcatu, cá rolulu Ispravniculu a pututu numai se càstige prin imbracamintea mai fidela si prin linistea mai mare, cu care a fost esecutatu. Asemenea, ne-a placutu, cá s'a intercalatu la inceputulu actulu alu duoilea doin'a Jianulu, cantata cu multu sentiu de Dochit'a.

Era p'aci se uitamu de suffétulu intregi actiuni pe scena — de sufleru. D-lu prof. P. Dim'a a sciutu se corespunda missiunei nemultiumitóre de sufleru cum nu se póte mai bine.

(Inmormentarea lui G. Hurmuzachi.) In Nr. 27 alu fôiei nôstre amu impartasitu cetitoriloru trist'a scire. că vredniculu presidentu alu „societatiu pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“ nu mai este între cei vii! Desi cam tardiu, totusi credemu, că este de lipsa a aretă in puçine cuvinte si chipulu, in care s'a petrecutu jalnic'a ceremonia de Vineri, 5 Martiu. Impartasirile de façia le facemu dupa „Czernowitz Zeitung“: La 9 ôre dim. se presentara in locuint'a repausatului: presidentulu tiei, baronulu Alesani; capitanulu tiei, cav. Kochanowski; d-nii. Dr. Grigorcea, Lupulu, de Renny. Em. Stârcea, Al. Vasileo, Otto Petrino. I. si N. Mustati'a. I. Simonovicu, G. de Flondoru, de Cârstea; mai multi membrii ai „societatiu pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“, ai „Armoniei“ si ai „Junimei“; mai multi reprezentanti ai judecatoriilor, ai consistoriului, ai scóleloru, preoti, negutiatori etc. etc. Cev'a mai tardiu sosi si arhiepiscopulu si metropolitulu Morariu Andrieviciu impreuna cu archimandritii Ciupercovicu si Iliuti, si cu seminaristii gr. or. Dupa indatinat'a binecuvântare, sicriulu fû ridicatu si cortegiulu funebralu se puse in miscare. Pe sicriu se aflau feliu de feliu de coróne tramise atâtu de corporatiuni câtu si de privati. In urm'a lui veneau: barones'a Eufrosin'a Hurmuzachi, soçi'a repausatului; fiulu seu Eudociu Hurmuzachi cu soçi'a s'a; ginerele repausatului deputatulu Dr. I. de Zotta; sócr'a s'a Eufrosin'a Petrino; fratele seu Nicolae; P. si A. Petrino; G. de Flondoru si celelalte rudeni ale vestitei familii Hurmuzachi. Cortegiulu intră in catedral'a metropolitana, unde se află unu publicu de totu numerosu. Aici se tînu servitiulu divinu sub insusi conducerea metropolitulu. Corulu seminaristiloru miscă pe toti cei de façia prin duiósele cântari: „Adusu 'mi-am aminte“ etc. compuse de C. Porumbescu. Dupa sevêrsirea servitiului, remasitiile pamêntesci ale repausatului fura duse la îngropatóre, unde fura asediate de-a drépt'a capelei, in care se îngropă metropolitii. Archimandritulu Calistru acescu lucrările si meritele repausatului au fostu aminti, ce a facutu G. Partalu. Densulu biserici'a gr. or. din Ierusalimu Hurmuzachi pentru cunoscutele prestari si Bucovin'a si pentru autonomia ei, pentru autonomia Bucovinei si peste totu pentru tiér'a si natiunea s'a. Nu mai puçinu potrivita fû vorbirea profesorulu Bumbacu, care accentuă din nou meritele repausatului, că patriotu si că Romanu. Ochii tuturor se implura de lacrimi, cându arhiepiscopulu luă o mâna de tierena si o aruncă in grópa. Eterna fia memori'a unoru ómeni, că Gheorghe Hurmuzachi! voru esclamá toti cei ce cunoscú viéti'a vredniculu frate alu lui Constantinu Eudociu si Alecsandru.

(Michailu Fogarasu) episcopulu rom. cath. alu Ardealului a muritu in 23 l. c. in resiedinti'a s'a. Elu a fost unulu d'între acei puçini regalisti maghiari, cari la 1863/4 nu au parasitu diet'a Ardealului.

(Casu de mórte.) Ni se anuncia urmatórele: „Veduv'a preutésa gr. cat. in Densusiu (valea Hatiegului) Sofi'a Densusianu, a repausatu in 2 Martiu a. c. in etate de 72 ani. „Venerabil'a matróna, dupa o veduvia de 25 ani, se mută la cele eterne cu consolare: că 'si-a implinitu datori'a, că îngrijirile si ostenelele ei de mama buna au reesitu incununat'e cu succesulu doritu, ajungându chiaru se 'si véda pe toti fii ei asediati si distinsi in servitiulu patriei, alu natiunei si bisericeii, se duse langa soçiulu seu de buna memoria...“ Fi-ai tieri'a usióra si memori'a binecuvântata!

(„Unu ingineru romanu prisionierulu Unguri.“) „Timpulu“ primesce din T. Jiu urmatóre a scire data cá positiva: La 7 Marte v. d. Ionescu, inginerulu-siefu alu judetului Gorju. a plecatu impreuna cu conductorulu liniei Bumbesti-Petrosiani, cu capulu de zidari, cu unu piccheru si cu duoi minari, pentru cá se studieze acést'a linia. Ajungându la granitia, a trebuitu vrându-nevrându se mearga pëna in Petrosiani cá se dórma. A duo'a di au statu acolo spre a se odihni; si pentru cá la întórcere se nu fia superati de gendarmi s'au presentatu autoritati locale cá s'o insciintieze, cu tóte că totu personalulu ce insoçiea pe d. Ionescu este cunoscutu de toti locuitorii Petrosianiloru si chiaru de autoritati d'acolo. D-lu Solgabiuro, a spus antaiu d-lui Ionescu, că póte fi siguru, că niminea nu'lu va superá; mai tardiu inse, adeca totu iu diu'a de 8 la ôrele 7 séra, acelu Solgabiuro, insoçitu de trei gendarmi bine armati, vine si 'i declara, că are ordinu dela prefectulu din Dev'a se-i sigileze

orice harthia ce va gasi la densulu si cá nici d-s'a (Ionescu) nici cei cari 'lu insoçiescu nu potu plecá, pëna la alu duoilea ordinu! Pe câtu se vede, autoritati d'acolo credu, că au a face cu vr'unu colonelu de statu-maioru, care a venitu se ridice vre unu planu strategicu. Acést'a imprejurare s'a telegrafiatu prefectulu din Gorju; dér' nu se scie ce o fi facutu, căci d. Ionescu continua a fi sequestratu la Petrosiani impreuna cu cei-alti... Corespondentulu mai spune, că in Petrosiani graséza versatulu negru(?) si cere cá guvernulu romanu se iè mesuri de precautiune.

(Proportiunea limbelor in Cislaithania.) Directiunea statistice administrative a publicatu de curendu rezultatele numerarei poporului intemplate la 1880 in Cislaithania. Totalitatea locuitorilor este de 21,794,231, cari dupa limb'a materna se impartu in armatoriulu modu; limb'a germaná o vorbescu 8,008,864 locuitori (façia de 7,108,900 in anulu 1869), limb'a boema, morava, slovaca 5,180,908 (façia de 4,718,800); limb'a polona 3,238,534 (façia de 2,443,500), limb'a rutena 2,792,667 (façia de 2,584,600), limb'a slovena 1,140,304 (façia de 1,196,200), limb'a serba-croata 563,615 (façia de 522,400), limb'a italiana 668,653 (façia de 587,500), limb'a romana 190,799 (façia de 207,900), limb'a maghiara 9887 (façia de 17,709). — Trista aparitiune, că numerulu Romaniloru din Bucovin'a a scadiutu in diece ani cu 17,000 in locu se creşca cu atâta. Ôre germanisarea si rutenisarea se fi facutu progresse asié de mari in acesti diece ani din urma? Séu se fia alta caus'a acestei calamitati? Romanii inteligenti si binesentitori din Bucovin'a se veghieze si cu ajutorulu preotiloru si invetiatoriloru harnici se iea mesurile de lipsa pentru aperiarea elementulu românescu din Bucovin'a de culpori, de strainismulu!

(Argamacu) se chiama o specie de cai, ce existe in Asia, si care in Europ'a inca nu este cunoscuta. Acesti cai sémana fôrte multu cu antilop'a: gâtulu lungu, fara cóma. capulu mare, spinarea lunga, inalta, umeri frumosi, picioarele tari si lungi. Ei sunt fôrte durabili. Turceni se folosescu de ei din vechime la escursiunile loru de raptu, vênatu, fuga si góna. Argamaculu numai dupa ce a fugitu 10—15 chilometri incepe a se incaldi. Sunt mai tari decâtu caii nostri. —

(Circulu Kremser.) In fiaere dî mare representatiune cu programu diferitu. Pre-tiurile scadiute.

Scrisuri fonciare de 6% ale Institutului de creditu si de economii „ALBINA“ in Sibiu.

Fiindu că acestu institutu acorda imprumuturile sale ipotecare in scrisuri fonciare numai pëna la celu multu o tertialitate a valórei ipotecelor, acele scrisuri oferu o sigurantia mai mare decâtu pupilara si sunt prin urmare fôrte acomodate pentru fructificare de capitale, sunt notate la burs'a din Budapest'a si aducu 6% interese. Cuponii de interese se platescu fara de nici o subtrahere la Semestru, in 1 Aprile si in 1 Octobree fia-carui anu la cass'a institutulu in Sibiu si la firmele numite mai josu. Scrisurile fonciare se rescumpera in intrég'a loru valóre

nominala in celu multu 20 ani prin tragere la sorti in totu anulu in lun'a Septembrie. Se gasescu de vendiare in cursulu dilei la cassa institutulu in Sibiu la „Banc'a comerciala pestana ungara“ in Budapest'a, la D-lu bancaru P. I. Cabdebo in Sibiu si la D-lu Ioan Dusoiu, comerciantu in Brasiovu.

Sibiu, 20 Martiu 1882.

Directiunea Institutului „Albina“.

2--4

Nr. 65—1882.

2--3

Concursu.

Venindu in vacantia 6 din stipendiile acordate la invetiacei de meserii in an. 1869, se escrie prin acést'a de nou concursu la siése stipendii de câte 25 fl. v. a. pe anu, pentru tineri romani, cari voescu a invetia una din urmatórele meserii: rotari'a dulgheri'a (lemnari'a, bardasi'a), faurari'a masari'a (templari'a), cis-mari'a, palarieri'a curelari'a séu sielari'a.

Cererile au se fia instruite cu urmatórele documinte:

1. Carte de botezu, din care se véda, că concurentulu este de nascere romanu si că are celu puçinu vêrst'a de 14 ani.

2. Atestatu-scolasticu, din care se véda, că concurentulu are celu puçinu cunos-cintiele ce se predau in scólele primare din Austro-Ungari'a si se cunósca si o alta limba folosita in tiéra, precum maghiar'a séu german'a.

3. Reversu dela parinti séu tutori, prin care acesti'a se deobliga, că voru lasá pe fii loru se invetie meseriá la care se aplica, pëna candu voru esi sodali cu atestatu in regula.

4. Unu esemplaru din Contractulu, ce parintele séu tutorele concurentulu va incheié cu maiestruulu, la care, invetiacelelu intra la meseri'a ce 'si-a alesu

Cererile astu-feliu instruite suntu a se inainta subsemnatulu comitetu pëna in 1-a Maiu st. n. a. c.

Din siedinti'a comitetulu Asociatiunei transil-vane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, tienuta la Sibiu in 7 Martiu n. 1882.

Jacobu Bologna

Dr. D. P. Barcianu, secretaru alu II-lea.

Cursulu la burs'a de Vien'a din 27 Martiu st. n. 1882.

Rent'a de auru ungara . . . 6%	118.40	m'a de vinu ung.	96.25
dto . . . 4%	87.10	Imprumutulu cu pre-miu ung.	117.—
dto de harthia 5%	86.60	Losurile p. regulara Tisei si a Segedin	109.—
Imprumutulu cailoru ferate ungare . . .	132.50	Rent'a de harthia austriaca . . .	74.95
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-ma emisiune) . . .	88.90	Rent'a de arg. austr.	75.80
dto (II-a emisiune)	108.50	Rent'a de auru austr.	93.10
dto (III-a emisiune)	94.—	Losurile din 1860	129.50
Bonuri rurale ungare	97.25	Actiun. bancei aust-ungare	818 —
Bonuri rurale Banat-Timis	96.—	„ bancei de creditu ungare	311.50
Bonuri rurale transil-vane	96.25	„ bancei de creditu austriace	315.90
Bonuri eroato-slav.	99.—	Argentulu	—
Desbagubire p. dij-		Galbini imperatesei	5.64
		Napoleond'ori	9.54
		Marci 100 imp. germ.	58.75
		Londr'a	120.30

Zambach si Gavora.

Fabrica de vestminte si recuise bisericesci de ritu latinu si grecu in Budapest'a, strada Vatiului, Váci utca Nr. 17.

Falonu séu Odăjdii, Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachinu, prapori. Tóte feliturile de stéguri, si pentru societati industriale (si pentru pom-pieri) Covoru pe altariu,

potiruri, Pietohlebnica, cadelnitie, Pacificalu, candelule de altaru, policandre pentru biserici, Ripide, Chivotu, cârti de Evangelia etc. etc.

Comande se efectuescu promptu. — Obiectele, cari nu voru conveni, se voru schimbá cu altele. 28—30

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Göt si fiu Henricu.